

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi eläinten hyvinvoinnista annettua lakia ja eläinten lääkitsemisestä annettua lakia.

Eläinten hyvinvoinnista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että täsmennettäisiin valtion kunnille maksamaa korvausta koskevaa säännöstä sekä kumottaisiin säännös, jonka mukaan tuotantoeläimenä pidettävää sikaa ei saa kastroida kirurgisesti 1 päivästä tammikuuta 2035 lukien.

Eläinten lääkitsemisestä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri saisi luovuttaa injektoitavaa paikallispuudutusainetta porsaan kirurgista kastreatiota varten myös valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittymättömille tiloille.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan kesällä 2026.

---

## SISÄLLYS

|                                                                          |    |
|--------------------------------------------------------------------------|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .....                                    | 1  |
| PERUSTELUT .....                                                         | 3  |
| 1 Asian tausta ja valmistelu .....                                       | 3  |
| 2 Nykytila ja sen arviointi .....                                        | 4  |
| 3 Tavoitteet .....                                                       | 4  |
| 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset .....                                 | 5  |
| 4.1 Keskeiset ehdotukset .....                                           | 5  |
| 4.2 Pääasialliset vaikutukset .....                                      | 5  |
| 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot .....                                      | 7  |
| 5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset .....                              | 7  |
| 5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot .....     | 7  |
| 6 Lausuntopalaute .....                                                  | 9  |
| 7 Säännöskohtaiset perustelut .....                                      | 10 |
| 7.1 Laki eläinten hyvinvoinnista .....                                   | 10 |
| 7.2 Laki eläinten lääkitsemisestä .....                                  | 11 |
| 8 Lakia alemman asteinen sääntely .....                                  | 12 |
| 9 Voimaantulo .....                                                      | 12 |
| 10 Toimeenpano ja seuranta .....                                         | 12 |
| 11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys .....                      | 12 |
| LAKIEHDOTUKSET .....                                                     | 15 |
| 1. Laki eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta .....         | 15 |
| 2. Laki eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta ..... | 16 |
| LIITE .....                                                              | 18 |
| RINNAKKAISTEKSTIT .....                                                  | 18 |
| 1. Laki eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta .....         | 18 |
| 2. Laki eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta ..... | 19 |

## PERUSTELUT

### 1 Asian tausta ja valmistelu

Eläinten hyvinvoinnista annettu laki (693/2023), jäljempänä *hyvinvointilaki*, tuli voimaan 1.1.2024. Kirurgista kastraatiokieltä koskeva säännös, jolla kielletään tuotantoeläiminä pidettävien sikojen kirurginen kastratio, jäljempänä *kastraatiokielto*, vuoden 2035 alusta lukien, lisättiin hyvinvointilakiin vasta lausuntokierroksen jälkeen. Tällöin kirurgisen kastraatiokiellon vaikutuksia koko elinkeinon ei ollut mahdollista arvioida kattavasti. Jo ennen hyvinvointilain voimaantuloa maa- ja metsätalousministeriö asetti porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumista valmistelevan työryhmän, jäljempänä *kastraatiotyöryhmä*, joka koostui monipuolisesti eri sidosryhmistä.

Edellä mainitun työryhmän työn yhteydessä selvitettiin tarkemmin elinkeinolle aiheutuvia vaikutuksia ja kustannuksia, jotka kohdistuivat erityisesti elintarviketeollisuuteen. Kastraatiokiellosta olisi hyötyä eläinten hyvinvoinnille, ja tiettyjä taloudellisia hyötyjä syntyisi myös tuottajille eläinten paremman rehuhyötysuhteen, nopeutuneen tuotantokierron ja vähentyneen työmäärän ansiosta. Täyskarjukasvatuksesta on Suomessa toistaiseksi vain vähän kokemusta. Täyskarjukasvatuksessa vaarana voisi olla, että karjut vahingoittaisivat toisiaan, hännänpurenta lisääntyisi ja antibioottien käyttöä jouduttaisiin lisäämään.

Lihateollisuudelle aiheutuisi kuitenkin erittäin merkittäviä kustannuksia, lihateollisuuden arvion mukaan 350 miljoonaa euroa, seuraavan kymmenen vuoden aikana. Teurastamoihin pitäisi tehdä huomattavia rakenteellisia muutoksia, koska esimerkiksi ruhojen käsittely ja lajittelu muuttuisivat oleellisesti nykyisestä. Täyskarjujen käyttö elintarvikkeena edellyttää myös karjunhajun tunnistamismenetelmän kehittämistä. Valmista, suoraan käyttöön hankittavaa tunnistusmenetelmää, joka soveltuu teurastamon linjavauhtiin, ei ole saatavilla. Teollisuus toi työryhmässä esiin myös sen, että sianlihan vienti esimerkiksi Aasiaan ja Yhdysvaltoihin vaikeutuisi johtuen kastraatiokiellosta. Vientiasiakkaiden kanssa tehdyissä yritysten välisissä kauppasopimuksissa edellytetään, että tuotteet ovat peräisin kastroiduista tai naaraspuolisista sioista. Kastraatiokielto voisi vaikeuttaa sianlihan vientiä kyseisten kolmansien maiden markkinoille.

Hyvinvointilain valmistelun aikaan Euroopan unionin eläinten hyvinvointilainsäädännön kokonaisuudistus eteni ja muun muassa sikojen pitoa koskevaa uutta lainsäädäntöä valmisteltiin. Suomen tavoitteena oli saada kastraatiokielto siirtymäajalla myös Euroopan unionin tasoiseen lainsäädäntöön. Vuonna 2024 nimitetyn nykyisen Euroopan komission työohjelman perusteella Euroopan unionin eläinten hyvinvointilainsäädännön uudistusten painopiste on selvästi muuttunut. Euroopan unionin tasolla eläinten hyvinvointilainsäädäntöuudistus keskittyy nyt ensisijaisesti käsittelyssä olevien asetusluonnosten valmistelun loppuunsaattamiseen ja Euroopan unionin kansalaisaloitteen "End the Cage Age" mukaiseen häkittömän kasvatuksen toteuttamisen selvittelyyn. Tällä hetkellä ei ole tiedossa, tuleeko nykyinen Euroopan komissio antamaan uusia eläinten hyvinvointilainsäädäntöehdotuksia kaudellaan. Suomi tulee jatkossakin aktiivisesti edistämään sitä, että porsaiden kirurgisesta kastraatiokiellosta saataisiin aikaan yhteinen ratkaisu Euroopan unionin lainsäädännön tasolla. Jos mahdollinen Euroopan unionin lainsäädännön muutoksen täytäntöönpano edellyttää kansallista lainsäädäntöä, Suomessa ryhdytään tällöin viipymättä valmistelemaan kansallista lainsäädäntöä ja sen toimeenpanoa.

Yksipuolinen kastraatiokielto Suomessa voisi merkittävästi heikentää kotimaisen sianlihantuotannon kannattavuutta, jos kuluttajat siirtyisivät enenevässä määrin ostamaan

ulkomaista sianlihaa tai muita korvaavia tuotteita kotimaisen sianlihan sijaan. Tämä voisi vaikuttaa negatiivisesti Suomen ruokaturvaan ja huoltovarmuuteen.

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

Hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, aluehallintovirastoilta, Luonnonvarakeskukselta, Luonnonvarakeskuksen Eläinten hyvinvointikeskukselta, Opetushallitukselta, Ruokavirastolta, Helsingin yliopistolta, Itä-Suomen yliopistolta, Turun yliopistolta, Åbo Akademilta, Animalia ry:ltä, Elintarviketeollisuusliitto ry:ltä, Eläinten terveys ETT ry:ltä, Lihakeskusliitto ry:ltä, Luomuliitto ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska Lantbrukssällskapens Förbund rf:ltä, Päivittäistavarakauppa ry:ltä, SEY Suomen Eläinsuojelu ry:ltä, Suomen Eläinlääkäriiliitto ry:ltä, Suomen Kunnaneläinlääkäriiliitto ry:ltä, Suomen Sikayrittäjät ry:ltä, Suomen valvontaeläinlääkäriiliitto ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys ry:ltä sekä Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seura ry:ltä.

## 2 Nykytila ja sen arviointi

Voimassa olevan hyvinvointilain 126 § (Tuotantoeläimenä pidettävän sian kastraatiota koskeva siirtymäsäännös), jossa säädetään kiellosta kastroida tuotantoeläimenä pidettävä sika kirurgisesti, olisi tullut voimaan vasta vuoden 2035 alusta, joten sitä ei vielä sovelleta.

Hyvinvointilain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen eläimille tehtävistä toimenpiteistä ja keinollisen lisäämisen menetelmistä (1165/2023), jäljempänä *toimenpideasetus*, 5 §:n (Kastratio ja sterilisaatio) 2 momentin 3 kohdan mukaan enintään seitsemän päivän ikäisen porsaan saa kastroida avoimella leikkausmenetelmällä kudoksia repimättä sellainen henkilö, joka on suorittanut porsaiden kirurgisen kastraation koulutuksen sisältävän tutkinnon osan tai sitä vastaavan koulutuksen, jos toimenpiteen yhteydessä porsaalle annetaan tulehduskipulääkettä. Toisin sanoen tulehduskipulääkkeen antaminen kyseisen toimenpiteen yhteydessä on ollut pakollista jo hyvinvointilain tullessa voimaan eli 1.1.2024 lukien.

Edelleen toimenpideasetuksen 5 §:n 3 momentin mukaan vuoden 2027 alusta lukien paikallisuudutusta on käytettävä enintään seitsemän päivän ikäisen porsaan kirurgisen kastraation yhteydessä. Koska vuoden 2027 alusta lukien paikallisuudutusta on käytettävä alle seitsemän päivän ikäisten porsaiden kirurgisen kastraation yhteydessä, eläinten lääkitsemisestä annettua lakia (387/2014), jäljempänä *lääkitsemislaki*, ehdotetaan muutettavaksi siten, että paikallisuudutteen luovuttaminen kirurgista kastraatiota varten olisi sallittua myös niille tiloille, jotka eivät ole liittyneet valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan. Valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittyneille tiloille paikallisuudutteen luovuttaminen on sallittua jo nyt. Eläinten terveys ETT ry:n ylläpitämään kansalliseen sikatilojen terveystuokitusrekisteri Sikavaan kuuluu yli 90 prosenttia emakkosikatiloista eli toisin sanoen valtaosalle emakkosikatiloja voidaan jo nyt luovuttaa paikallisuudutetta porsaiden kirurgista kastraatiota varten.

## 3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on estää kastraatiokiellosta sika-alalle aiheutuvat lisäkustannukset ja siten auttaa alaa selviytymään haastavassa markkinatilanteessa, johon ovat vaikuttaneet muun muassa yleinen kustannusten nousu sekä kansanterveyden turvaamiseksi toteutettavasta

salmonellavalvontaohjelmasta johtuvat lisääntyneet taloudelliset riskit. Tätä kautta tavoitteena on turvata kotimaista sianlihan tuotantoa ja Suomen huoltovarmuutta.

Tavoitteena on myös varmistaa kastraation yhteydessä vaadittava kivunlievitys sallimalla lääkitsemislaissa paikallispuodutteiden luovuttaminen kirurgista kastraatiota varten myös valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittymättömille tiloille.

Esityksellä toteutetaan pääministeri Orpon hallitusohjelman kohdan 6.6 (Suomi elää maaseudusta ja metsistä - Maaseutualoille tulevaisuuden näkymiä) kirjausta, jonka mukaan hallitus seuraa hyvinvointilain toteutumista sekä sen vaikutuksia eläinten hyvinvointiin ja suomalaisen ruokavientiin. Esityksellä pyritään varmistamaan, että sianlihan vienti Aasiaan ja Yhdysvaltoihin ei vaikeudu kirurgisen kastraation kiellon myötä.

## **4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset**

### **4.1 Keskeiset ehdotukset**

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi hyvinvointilain 126 §, jolla kielletään tuotantoeläimenä pidettävien sikojen kirurginen kastratio vuoden 2035 alusta lukien. Mainittu kumottavaksi ehdotettu säännös koskee toimenpideasetuksen mukaan enintään seitsemän päivän ikäisiä porsaita.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lääkitsemislain 17 §:ää siten, että paikallispuodutteiden luovuttaminen porsaiden kirurgista kastraatiota varten olisi tietyin edellytyksin mahdollista myös valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittymättömille tiloille. Luovutuksen edellytyksenä olisi muun muassa, että mainituilla tiloilla olisi lääkitsemissuunnitelma, jonka sisällöstä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Sitä, mitä uusi lääkitsemissuunnitelma sisältäisi, kuvataan tämän esityksen jaksossa 8 (Lakia alemman asteinen sääntely).

Esityksellä varmistettaisiin, että valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittymättömillä tiloilla on mahdollisuus hankkia paikallispuodutusainetta porsaiden kirurgista kastraatiota varten.

Lisäksi hyvinvointilain 118 §:ään, joka koskee kunnaneläinlääkäreiden suorittamista hyvinvointivalvonnan tehtävistä kunnille maksettavia valtion korvauksia, tehtäisiin eläinlääkintähuoltolain (285/2023) voimaantulon edellyttämät säädösviittauspäivitykset. Lisäksi pykälässä täsmennettäisiin, että valtion varoista korvattaisiin myös kustannukset, jotka kunnille aiheutuvat niiden vastuulle hyvinvointilain 7 §:n 3 momentissa säädetyistä eläinlääkärin tehtävistä eli sairaiden, vahingoittuneiden tai muutoin avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta.

### **4.2 Pääasialliset vaikutukset**

Esityksellä hyvinvointilain 126 §:n kumoamisesta sekä lääkitsemislain 17 §:n muuttamisesta ei ole vaikutuksia valtiontalouteen. Muutoksen ei arvioida lisäävän eikä vähentävän viranomaisten tehtävien kokonaismäärää.

Esitys ei vaikuta porsaiden hyvinvointiin nykytilanteeseen verrattuna, sillä kirurgisen kastraation kielto olisi tullut sovellettavaksi vasta vuoden 2035 alusta alkaen. Porsaiden kastratio on toimenpiteenä ilman kivunlievitystä hyvin kivulias. Vuonna 2024 voimaan tulleen hyvinvointilain myötä kipulääkkeen käyttö tuli pakolliseksi kirurgisen kastraation yhteydessä,

ja 1.1.2027 alkaen tulehduskipulääkkeen lisäksi on aina käytettävä myös paikallispuudutusta. Lainsäädännön vaatimukset täyttävästä kivunlievityksestä huolimatta kaikkea toimenpiteestä johtuvaa kipua ei saada poistettua. Varsinaisen toimenpiteen jälkeinen kipu jatkuu useita päiviä. Myös itse paikallispuudutuksesta aiheutuu hetkellistä kipua. (*Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) riskinarviointi sikojen hyvinvoinnista: Welfare of pigs on farm* | EFSA, linkki arviointiin <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7421>). Toimenpiteen jälkeistä kivunlievitystä tuetaan kuitenkin myös maataloustukijärjestelmään sisältyvän eläinten hyvinvointikorvauksen kautta, ja tilat voivat vapaaehtoisesti jo nyt antaa porsaille toisen tulehduskipulääkkeen jälkikivun lievittämiseksi.

Lihateollisuus toi kastraatiotyöryhmässä esille, että kastraatiokiellon myötä teollisuudelle aiheutuisi kuitenkin erittäin merkittäviä kustannuksia. Lihateollisuuden arvion mukaan kustannukset olisivat 350 miljoonaa euroa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Lisäksi teollisuuden arvion mukaan venti esimerkiksi Aasiaan ja Yhdysvaltoihin vaikeutuisi kastraatiokiellon myötä määränpäämaiden yritysten asettamista vaatimuksista johtuen. Edellä mainitun lihateollisuuden arvion mukaan noin 40 miljoonaa euroa muodostuisi kertaluontoisista investoinneista automatisoituun ruhovarastoon ensimmäisen kymmenen vuoden ajalta, hajuntunnistukseen ja tarvittavaan ohjausjärjestelmään eri teurastamoissa; noin 263 miljoonaa euroa vientitulojen menetyksenä jouduttaessa vaihtamaan viennin kohdemaita heikommin kannattaviin kohteisiin; sekä noin 56 miljoonaa euroa muuttuvia kustannuksia johtuen hajuntunnistuksesta, karjunhajun aiheuttamasta saantohävikistä ja karjujen pehmeämmän rasvahappokoostumuksen aiheuttamista laatutappioista. Nämä kustannukset vaikuttaisivat koko ketjuun alkutuotannosta kuluttajalle asti, mikä saattaisi myös nostaa sianlihan kuluttajahintaa ja laskea tuottajien saamaa sianlihan tilityshintaa. Esityksen myötä sianlihan venti ei vaikeudu ja lihateollisuudelle ei aiheudu edellä mainittuja kustannuksia.

Esityksellä arvioidaan olevan tuottajiin sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Näitä käsitellään muun muassa kastraatiotyöryhmän loppuraportissa ([https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165073/MMM\\_2023\\_16.pdf](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165073/MMM_2023_16.pdf)). Kastroidut siat ovat kasvatuksen aikana vähemmän aggressiivisia ja levottomia kuin karjut, joten niitä on helpompi kasvattaa, ja ne myös tarvitsevat vähemmän tilaa kuin karjut.

Kastraatiokiello olisi toteutuessaan saattanut hyödyttää tuottajia taloudellisesti. Kastroiduilla eläimillä on huonompi rehuhyötysuhde kuin karjuilla eli sianlihakilon tuottamiseen tarvitaan arviolta 10–15 prosenttia enemmän rehua. Kastroidettujen karjujen kasvatuksessa parempi rehuhyötysuhde ja nopeutunut tuotantokierto tuovat lisätuottoa tuottajalle. Lisäksi säästetään kastraatiotoimenpiteen tekemiseen kuluva työaika sekä kipulääkkeiden ja paikallispuudutteiden kustannukset.

Karjunkasvatus olisi edellyttänyt tuottajilta uudenlaista osaamista sekä sikojen ruokinnan, jalostuksen, muun käsittelyn ja hoidon sopeuttamista karjujen kasvatukseen. Käytökseltään vilkkaammat karjut voivat sukukypsyysiän saavutettuaan aiheuttaa toisilleen esimerkiksi iho- ja penisvaurioita tai ontumia, joita voidaan vähentää oikealla hoidolla. Karjunkasvatukselle vaihtoehtoisen immunokastraation käytöstä olisi aiheutunut rokote- ja rokotuskustannuksia, kun jokainen urospuolinen sika olisi jouduttu rokottamaan kahdesti.

Hyvinvointilain valmistelun yhteydessä ja sen jälkeen keskeiset tuottajajärjestöt ovat vastustaneet kastraatiokielloa, joten tuottajajärjestöt ovat nähneet kiellon kielteiset vaikutukset sika-alalle myönteisiä vaikutuksia suurempina.

Esityksellä hyvinvointilain 118 §:n täsmentämisestä ei olisi merkittäviä kustannusvaikutuksia. Kunnalle luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta aiheutuvat aiemmin korvatut kustannukset

ovat olleet vain joitakin tuhansia euroja vuodessa. Jatkossa Ruokavirasto vastaisi korvausten maksamisesta. Ehdotettu muutos ei muuttaisi korvausten määräytymisen perusteita.

## **5 Muut toteuttamisvaihtoehdot**

### **5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset**

Vaihtoehto esitykselle olisi, että kirurgisen kastration kieltäminen pidettäisiin voimassa. Kiellon säilyttäminen olisi perusteltua porsaiden hyvinvoinnin parantamiseksi. Lisäksi se voisi mahdollisesti parantaa tuottajien asemaa taloudellisesti. Kiellon säilyttäminen myös edistäisi kirurgiselle kastratiolle korvaavien menetelmien kehittämistä. Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa kuitenkin vuonna 2023 käynnistyneen tutkimushankkeen rahoitusta, jossa selvitetään kirurgiselle kastratiolle korvaavien kasvatusmenetelmien käyttöönottoa. Elinkeino voi ottaa niitä vapaaehtoisesti käyttöön myöhemmin.

Mikäli valtion kunnille maksamaa korvausta koskevaa säännöstä ei täsmennettäisi, jäisivät luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta aiheutuvat kustannukset kuntien korvattaviksi, mikä saattaisi johtaa haluttomuuteen ottaa vastaan sairaita tai vahingoittuneita luonnonvaraisia eläimiä lopetettavaksi, mikä puolestaan voi lisätä näiden eläinten kärsimystä. Tarkoitus ei myöskään ole ollut muuttaa aiempaa käytäntöä, jota on pidetty selkeänä. Täsmennyksestä aiheutuva kustannusvaikutus olisi todennäköisesti jatkossakin hyvin vähäinen ja sillä turvattaisiin varmemmin luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin tasoa.

### **5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot**

#### *Ruotsi*

Ruotsin lainsäädännössä on edellytetty 1.1.2016 alkaen kivunlievityksen käyttöä porsaiden kirurgisen kastration yhteydessä. Kirurgisesta kastratiosta luopumista koskeneen selvityshenkilö Mari Heinosen raportin ”Kastratioselvitys 2021” ([https://valtioneuvosto.fi/documents/1410837/1858027/Selvitys\\_Sikojen\\_kastraatio\\_2021.pdf/fadec6f1-c4a2-586b-1449-8fb578c6247b/Selvitys\\_Sikojen\\_kastraatio\\_2021.pdf?t=1643886578613](https://valtioneuvosto.fi/documents/1410837/1858027/Selvitys_Sikojen_kastraatio_2021.pdf/fadec6f1-c4a2-586b-1449-8fb578c6247b/Selvitys_Sikojen_kastraatio_2021.pdf?t=1643886578613)), jäljempänä *kastratioselvitys*) mukaan Ruotsissa 99 prosenttia karjuista kastroidaan käyttäen eläinten pitäjän antamaa paikallisperuutusta ja tulehduskipulääkettä. Arviolta yksi prosentti käyttää immunokastratiota. Ruotsissa ei ole tehty päätöstä kirurgisen kastration kieltämisestä.

#### *Norja*

Norjassa kirurgisen kastration saa tehdä vain eläinlääkäri paikallisperuutusta ja tulehduskipulääkettä käyttäen. Norjan lainsäädännön mukaan eläimen omistaja ei saa käyttää paikallisperuutteita itse. Kastratioselvityksen mukaan 98,8 prosenttia karjuista kastroidaan ja pieni määrä (0,5 prosenttia) karjuja kasvatetaan leikkaamattomina ja teurastetaan teuraspainossa 80,4 kg. Myös pieni määrä (1,2 prosenttia) karjuporsaista immunokastroidaan.

Norjalainen työryhmä, joka koostui ministeriön ja teollisuuden edustajista, esitti tavoitteeksi, että vuoden 2015 loppuun mennessä immunokastroitujen karjujen osuus olisi kymmenen prosenttia, ja säännöksiä muutettiin rohkaisemaan rokotusten käyttöä. Lisäksi asiasta tiedotettiin tuottajia ja eläinlääkäreitä. Teurastamot pienensivät tuottajatilistä vähennettävää maksua, jos ruhossa havaitaan karjunhajua aiheuttavaa androstenonia. Samaan aikaan lopetettiin rokotettujen eläinten valvontamaksu (0,3 Norjan kruunua) ja aiemman käytännön

sijaan valvontamaksu jaettiin kaikille ruhoille. Toimenpiteistä huolimatta rokotukset eivät ole lisääntyneet.

Norjassa ei ole tehty päätöstä kirurgisesta kastratiosta luopumisesta. Aikaisemmin tavoitteena oli luopua kastratiosta 1.1.2018 mennessä, mutta se ei onnistunut. Ongelmaksi on koettu, että immunokastration tulokset vaihtelevat ja karjujen kasvatus vaatii perehtymistä niiden kasvatukseen.

#### *Tanska*

Tanskan lainsäädännössä edellytetään kipulääkkeen antamista kirurgisen kastration yhteydessä, mutta ei paikallispuudutusta. Sen sijaan Tanskan lihateollisuuden standardi ”The Danish Product Standard” sisältää vaatimuksen paikallispuudutuksen antamisesta ennen kirurgista kastratiota. Kastratioselvityksen mukaan 95 prosenttia karjuista kastroidaan käyttäen eläinten pitäjän antamaa paikallispuudutusta ja kipulääkettä. Loput viisi prosenttia kasvatetaan karjuina ja teurastetaan noin 115 kiloissa.

Tanskassa yksi teurastamo ottaa vastaan karjuja. Teurastamolla karjujen ruhot testataan karjunhajun varalta kemiallisella menetelmällä. Tanskassa ei ole tehty päätöstä kirurgisesta kastratiosta luopumisesta.

#### *Saksa*

Saksassa on edellytetty 1.1.2021 alkaen, että kirurgisen kastration yhteydessä käytetään yleisanestesiaa. Tuottajat voivat käyttää anestesiaalaitteita itse. Tällä hetkellä suurin osa karjuista (78 prosenttia) kastroidaan inhalaatioanestesiassa (isofluraani) ja ne saavat myös tulehduskipulääkkeen. Noin 20 prosenttia kasvatetaan karjuina (teurastus elopainossa 110 kiloa), ja noin kaksi prosenttia immunokastroidaan. Yleisanestesiaa pidettiin tehokkaampana lievittämään kipua kuin paikallispuudutusta, joka itsessään aiheuttaa kipua. Toisaalta siihen voi liittyä työturvallisuusriskejä. Yleisanestesiaalaitte maksaa noin 9 000 euroa, ja valtio korvaa osan kustannuksesta.

#### *Alankomaat*

Alankomaissa kasvatetaan 70 prosenttia karjuista kastroimattomina ja teurastetaan 95–100 kiloissa. Loput, eli noin 30 prosenttia karjuista, kastroidaan inhalaatioanestesiassa (CO<sub>2</sub>), ja näille annetaan myös tulehduskipulääke. Kivunlievitys kirurgisen kastration yhteydessä on vaatimuksena lainsäädännössä. Immunokastratio ei ole saanut suosiota.

Teurastamolinjalla karjut testataan mahdollisen karjunhajun varalta ihmisen avulla. Alankomaissa ei ole päätetty kieltää kirurgista kastratiota.

#### *Belgia*

Kastratioselvityksen mukaan Belgiassa noin 80 prosenttia karjuista kastroidaan ja niille annetaan tulehduskipulääke. Noin kymmenen prosenttia karjuista kasvatetaan leikkaamattomina, ja noin kymmenen prosenttia karjuporsaista immunokastroidaan. Immunokastroitujen sikojen liha kaupataan yhden kauppaketjun kautta. Täyskarjujen ja immunokastroitujen karjujen liha menee pääosin kotimaan kulutukseen ja kirurgisesti kastroitujen karjujen liha vientiin.

#### *Espanja*

Espanjassa kasvatetaan karjuja pääsääntöisesti kastroimattomina (78 prosenttia karjuista) ja teurastetaan noin 5,5 kuukauden iässä, kun niiden elopaino on alle 110 kiloa. Pieni määrä immu-nokastroidaan (kaksi prosenttia), ja noin 15 prosenttia karjuista kastroidaan kirurgisesti ilman kipulääkitystä. Noin viisi prosenttia karjuista nukutetaan (yleisanestesia), ja ne saavat myös tulehduskipulääkkeen (lähinnä Iberian sikojen tuotanto).

Espanjassa ei ole tehty päätöstä kirurgisesta kastroitiosta luopumisesta, mutta asiasta keskustellaan. Vaikka Espanjassa kasvatetaan suurin määrä kastroimattomia karjuja maailmassa, Espanjalle on tärkeä kasvattaa myös perinteisellä tavalla Iberian sikoja, jotka pitää kastroida, koska ne kasvatetaan poikkeuksellisen suuriksi ja vanhoiksi.

Euroopassa on myös muita valtioita, kuten Iso-Britannia, Irlanti ja Portugali, joissa on perinteisesti kasvatettu täyskarjuja eikä kirurginen kastroitiio ole ollut laajemmin käytössä.

## **6 Lausuntopalaute**

Hallituksen esitysluonnos on ollut lausunnolla 18.7.2025 – 29.8.2025 välisen ajan. Hallituksen esitysluonnoksesta on saatu 62 lausuntoa. Lisäksi oikeusministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa. Lausunnoista 27 tuli sidosryhmiltä ja 35 yksityishenkilöiltä. Sidoryhmien lausunnoista opetushallituksella ja ProAgria Keskusten Liitto ry:llä ei ollut lausuttavaa esityksen sisältöön. Opetushallitus ilmoitti huomioineensa luonnoksessa esitetyt muutokset Maatalousalan ammattitutkinnon perusteissa olevassa valinnaisessa Porsaiden kastroitiio -tutkinnon osassa. Lausunnoista on laadittu yhteenveto, joka löytyy yhdessä sidoryhmien lausuntojen kanssa hankerekisteristä (<https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM019:00/2025>).

Saadussa lausuntopalautteessa esityksen mukaista kastroitiokiellon poistamista kannattivat elinkeino eli Atria Oyj, HKFoods Oyj ja Snellmanin Lihajalostus Oy yhteisessä lausunnossaan sekä elinkeinon ja tuottajien etua ajavat järjestöt eli Elintarviketeollisuusliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Sikayrittäjät ry sekä Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. Lisäksi esitystä kannatti Eläinten terveys ETT ry, joka ylläpitää valtakunnalliseen sikojen terveydenhuolto-ohjelmaan liittyvää sikalojen terveysluokitusrekisteri Sikavaa sekä yksi yksityishenkilö. Kastroitiokiellon poistamiseen kielteisesti suhtautuivat muut lausunnonantajat eli 19 sidoryhmää sekä 34 yksityishenkilöä. Kielteisesti suhtautuvia sidoryhmiä olivat kaikki aluehallintovirastot yhteisellä lausunnollaan sekä Luonnonvarakeskus ja sen Eläinten hyvinvointikeskus, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Turun yliopisto, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry ja Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys ry. Esitystä vastustivat myös Luomuliitto ry ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry sekä SEY Suomen eläinsuojelu ry, Animalia ry ja neljä sen paikallisosastoa sekä Eläinoikeusakatemia ry, Eläinten turvakoti Saporomäki ja Suomen Eläinoikeusjuristit ry.

Esitykseen ei ole tehty tältä osin muutoksia sen jatkovalmistelussa.

Eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamista koskevin osin esityksestä lausui 11 sidoryhmää sekä 3 yksityishenkilöä. Elinkeino eli Atria Oyj, HKFoods Oyj ja Snellmanin Lihajalostus Oy sekä Elintarviketeollisuusliitto ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., Luonnonvarakeskus ja yksi yksityishenkilö kannattivat esitystä, jolla mahdollistettaisiin puudutteen luovuttaminen kirurgista kastroitiota varten myös muille kuin valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittyneille tiloille. Lisäksi Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry toivoi, että vaatimus lääkitsemissuunnitelmasta lääkkeiden luovutuksen edellytyksenä täsmentyisi pikimmiten. Puudutteen luovuttamista

koskevaan muutosesitykseen suhtautuivat kielteisesti aluehallintovirastot, Eläinten terveys ETT ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry sekä Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys ry ja kaksi yksityishenkilöä.

Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta ja Suomen Eläinlääkäriliitto ry toivat esiin, että yleistermien puudutus tai puudute sijaan tulisi aina käyttää täsmällisempää termiä paikallispuudutus ja paikallispuudute tai paikallispuudutusaine. Esitystä on sen jatkovalmisteluvaiheessa tarkennettu ehdotetulla tavalla.

Lisäksi eläinlääkintähuollosta annetun asetuksen valmistelua (VN/9906/2025) koskevalla lausuntokierroksella saatiin kesällä 2025 palautetta, jossa pidettiin tärkeänä kunnalle luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamista myös uuden eläinlääkintähuoltolain voimaan tultua. Esitykseen on sen vuoksi lisätty mainittuja korvauksia koskeva säännös. Valtion kunnalle maksamien korvausten perusteena olisivat kunnalle aiheutuvat välittömät kustannukset.

## **7 Säännöskohtaiset perustelut**

### **7.1 Laki eläinten hyvinvoinnista**

**118 §.** *Valtion kunnille maksama korvaus.* Pykälään tehtäisiin 1.1.2026 voimaan tulleen eläinlääkintähuoltolain (285/2023) voimaantuloon liittyvä viittaussäännöksen päivitys. Kumotun eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:n sijasta viitattaisiin uuden lain 22 §:ään.

Mainitun pykälän mukaan valtion varoista maksetaan kunnille korvaus kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai lain nojalla määrättyjen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvien tehtävien suorittamisesta. Kyse on toimeksiantotyyppisistä tehtävistä, jotka eivät tavanomaiseen tapaan kuulu kunnanhallintoon kuuluvan toimielimen vastuulle. Kunnan tehtäväksi on eläinlääkintähuoltolain 20 §:n 2 momentissa määritelty valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestäminen.

Pykälässä ehdotetaan täsmennettäväksi, että eläinlääkintähuoltolain 22 §:n säännöksiä sovellettaisiin myös kunnan järjestämisvastuulle eläinten hyvinvoinnista annetun lain 7 §:n 3 momentissa säädettyihin eläinlääkärin tehtäviin. Momentin mukaan kunnan on huolehdittava järjestämälleen eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen sairaiden tai vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta. Käytännössä lopettamisen suorittaa kunnaneläinlääkäri, mutta suorittaja voi olla myös muu eläinlääkäri siinä tapauksessa, että kunnallisia eläinlääkäripalveluja tuottaa yksityinen eläinlääkäripalvelun tuottaja kunnan kanssa tekemänsä ostopalvelusopimuksen perusteella.

Vaikka kunnalle luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta aiheutuvat kustannukset eivät ole varsinaisesti eläinlääkintähuoltolain 22 §:n piiriin kuuluvia kustannuksia, niitä on jo ennen eläinten hyvinvointilain voimaantuloa korvattu kunnille, jos korvauksia on haettu (HE 186/2022 vp, s. 64). Mainittuun hallituksen esitykseen sisältyvien perustelujen mukaan korvatut kustannukset ovat olleet alle tuhat euroa vuodessa aluehallintovirastoa kohden.

Ehdotetulla muutoksella selvennettäisiin, että kustannuksiin sovellettaisiin samoja eläinlääkintähuoltolain 22 §:n 1 momentissa säädettyjä periaatteita kuin eläinten hyvinvointilaissa kunnaneläinlääkärille säädettyihin tehtäviin. Korvauksen perusteena olisivat siten kunnalle aiheutuvat välittömät kustannukset. Korvaus ei saisi ylittää tehtävistä järjestäjälle aiheutuneiden todellisten kustannusten määrää. Ruokavirasto, jolle korvausten maksamiseen

liittyvä aluehallintovirastolle kuulunut tehtävä valtion aluehallintouudistuksen johdosta siirtyi, maksaisi korvauksen laskutusta vastaan.

**126 §.** *Tuotantoeläimenä pidettävän sian kastraatiota koskeva siirtymäsäännös.* Voimassa olevan pykälän mukaan tuotantoeläimenä pidettävää sikaa ei saa kastroida kirurgisesti, ja säännöstä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2035.

Edellä sanottuun viitaten voimassa oleva säännös aiheuttaisi elintarviketeollisuuden arvion mukaan merkittäviä rakenteellisia muutostarpeita elintarviketeollisuudelle ja vaatisi merkittäviä investointeja sekä vaikeuttaisi vientiä kolmansiin maihin. Lisäksi jaksossa 3 ja 4 sanottuun viitaten pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

## **7.2 Laki eläinten lääkitsemisestä**

**17 §.** *Muu lääkkeiden luovutus.* Pykälän 1 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan lääkitsemislain 15 ja 16 §:ssä säädetystä poiketen eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri saisi luovuttaa porsaan omistajalle tai haltijalle porsaan kirurgiseen kastraatioon tarkoitettua injektoitavaa paikallispuudutusainetta. Lääkitsemislain 15 §:ssä säädetään muun muassa eläinlääkärin oikeudesta luovuttaa lääkkeitä tietyin edellytyksin eläimen omistajalle tai haltijalle eläimen hoitoa tai jatkohoitoa varten. Lääkitsemislain 16 §:ssä säädetään puolestaan eläinlääkärin oikeudesta luovuttaa lääkkeitä valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittyneelle eläimen omistajalle tai haltijalle. Toisin sanoen ehdotuksen mukaan eläinlääkäri saisi säädetyn edellytyksin luovuttaa porsaan kirurgiseen kastraatioon tarkoitettua injektoitavaa paikallispuudutusainetta myös sellaisille tiloille, jotka eivät ole liittyneet valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan.

Ehdotuksen mukaan yhtenä edellytyksenä paikallispuudutusaineen luovutukselle olisi, että porsaan omistajalla tai haltijalla tai tämän nimeämällä henkilöllä on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön mukainen oikeus paikallispuudutuksen antamiseen. Tällä tarkoitetaan Manner-Suomessa hyvinvointilain 16 §:n mukaista oikeutta, joka edellyttää mainitussa pykälässä edellytettyä ja mainitun lain nojalla annetussa toimenpideasetuksessa tarkemmin säänneltyä pätevyyttä. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n (Maakunnan lainsäädäntövalta) 17 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat eläinsuojelua ja eläinlääkintähuoltoa. Edelleen Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n (Valtakunnan lainsäädäntövalta) 30 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat muun muassa lääkkeitä ja lääkkeenomaisia tuotteita. Näin ollen ehdotuksen mukainen sanamuoto paikallispuudutteen luovuttamisesta henkilölle, jolla on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön mukainen oikeus paikallispuudutuksen antamiseen, kattaisi sekä Manner-Suomessa voimassa olevan eläinten hyvinvointilain mukaiset oikeudet paikallispuudutuksen antamiseen että Ahvenanmaan maakunnassa maakunnan eläinsuojelulainsäädännön mukaiset pätevyysvaatimukset paikallispuudutteen antamiseen.

Edelleen ehdotuksen mukaan edellytyksenä paikallispuudutusaineen luovuttamiselle olisi lisäksi se, että eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri tarkistaa lääkitsemissuunnitelman sekä varmistuu siitä, että eläimen omistajalla tai haltijalla on riittävät taidot ja kyvyt tunnistaa lääkitystarpeet ja käsitellä lääkkeitä. Eläinlääkäri saisi luovuttaa paikallispuudutusainetta kerrallaan enintään seuraavan neljän kuukauden tarpeeseen.

Lääkitsemissuunnitelma olisi suunnitelma, joka sisältäisi muun muassa selvityksen suunnitelluista kirurgisista kastratiotoimenpiteistä ja käytännöistä, joiden yhteydessä porsaille

käytetään paikallisuudutusainetta kyseisessä pitopaikassa. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi valtuus antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella muiden momenttiin jo nykyisin sisältyvien seikkojen lisäksi myös lääkitsemissuunnitelmasta. Esityksellä asetuksenantovaltuus koskien momenttiin sisältyviä muita seikkoja laajennettaisiin lisäksi koskemaan myös 2 momentissa tarkoitettuja paikallisuudutteita.

## **8 Lakia alemman asteinen sääntely**

Lääkitsemislain 17 §:n 3 momenttiin lisättäisiin edellä sanotun mukaisesti valtuus antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tarkempia säännöksiä myös lääkitsemissuunnitelmasta. Tarkoituksena on, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa säädettäisiin lääkitsemissuunnitelman osalta ensinnäkin, että suunnitelmassa tulisi olla tiedot suunnitelluista kirurgisista kastroitotoimenpiteistä ja käytännöistä, joiden yhteydessä porsaille käytetään paikallisuudutusainetta kyseisessä pitopaikassa. Lääkitsemissuunnitelman tulisi sisältää tiedot käytettävän eläinlääkevalmisteen nimestä, annoksesta ja eläinlääkkeen käyttötavasta sekä eläinten ikäryhmästä (porsaille aina enintään seitsemän vuorokautta). Lääkitsemissuunnitelmaan sisällytettäisiin myös kuvaus ja tiedot toimenpiteistä poikkeus- ja ongelmatilanteissa. Suunnitelmassa tulisi lisäksi olla kuvaus eläinlääkkeiden säilytyksestä, varastoinnista ja hävittämisestä sekä ohjeet lääkitsemisessä käytettävistä välineistä ja tarvikkeista sekä niiden puhdistuksesta ja huollosta.

Eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaavan eläinlääkärin olisi tarkasteltava lääkitsemissuunnitelman ajantasaisuutta vähintään kerran vuodessa ja tarvittaessa päivitettävä suunnitelma. Mainitun eläinlääkärin olisi myös kirjattava lääkitsemissuunnitelman viimeisimmän tarkastelun ja päivittämisen ajankohta lääkitsemissuunnitelmaan, ja lääkitsemissuunnitelmat päivityksineen olisi säilytettävä viiden vuoden ajan valvontaa ja tarkastusta varten.

Tarkempia säännöksiä on jo aiemmin voitu antaa ministeriön asetuksella lääkkeiden luovutuksen ja luovutettujen lääkkeiden käytön ehdoista ja rajoituksista, eläinlääkärin käynneistä eläinten pitopaikassa sekä luovutettavien lääkkeiden valikoimasta ja määrästä. Esityksellä asetuksenantovaltuus laajennetaan koskemaan 2 momentissa tarkoitettuja paikallisuudutteita.

## **9 Voimaantulo**

Lait esitetään tuleviksi voimaan kesällä 2026.

## **10 Toimeenpano ja seuranta**

Ehdotetun sääntelyn toimivuutta on tarkoitus seurata osana hyvinvointilain toimeenpanon valvontaa ja seurantaa.

## **11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys**

Esityksellä on liittymäkohta perustuslain 80 §:ään, jossa säädetään asetuksen antamisesta ja lainsäädäntövallan siirtämisestä. Lääkitsemislakiehdotukseen sisältyy lisäys niistä seikoista (lääkitsemissuunnitelma), joista voidaan antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Tarkempia säännöksiä on jo aiemmin voitu antaa ministeriön asetuksella lääkkeiden luovutuksen ja luovutettujen lääkkeiden käytön ehdoista ja rajoituksista, eläinlääkärin käynneistä eläinten pitopaikassa sekä luovutettavien lääkkeiden valikoimasta ja määrästä. Esityksellä asetuksenantovaltuus laajennetaan koskemaan 2

momentissa tarkoitettuja paikallisuudutteita. Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaan asetuksenantovaltuuksiin kohdistetaan erityisesti vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esimerkiksi PeVL 19/2002 vp, PeVL 40/2002 vp ja PeVL 38/2013 vp). Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään painottanut myös sitä, että lakiin otettava asetuksenantovaltuus on laadittava niin, että valtuuden sisältö selvästi ilmenee laista ja että se rajataan riittävän tarkasti (esimerkiksi PeVL 26/2017 vp). Lääkitsemislakiin ehdotettu muutos täyttää nämä vaatimukset.

Arvioitaessa sitä, tuleeko asetuksenantovaltuus laissa osoittaa valtioneuvostolle vai ministeriölle, lähtökohtana on se, että valtioneuvosto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on lisäksi tuotu esiin se, että ministeriölle voidaan osoittaa asetuksenantovaltaa lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisheikoissa asioissa (esimerkiksi PeVL 33/2004 vp ja PeVL 7/2005 vp).

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta, sen monimuotoisuudesta ja ympäristöstä kuuluu kaikille. Säännös kattaa myös eläimet. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 2/2013 vp) todennut, että velvollisuus pyrkiä parhaalla mahdollisella tavalla välttämään eläinten kipua, tuskaa ja kärsimystä on epäilemättä yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja erittäin painava peruste rajoittaa tieteen vapautta, elinkeinovapautta ja omaisuuden suojaa koe-eläintoiminnassa. Valiokunta on lisäksi todennut, että perusteella on liittynyt myös perustuslain 20 §:n ympäristövastuusaännökseen, vaikka eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi on kysymys enemminkin eettisesti kestävästä periaatteesta kuin suoranaisesti perusoikeuksien turvaamisesta.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 106/2022 vp) kiinnittänyt huomiota siihen, että eläinten asemaa vahvistettiin Euroopan unionin oikeudessa niin sanotulla Lissabonin sopimuksella siten, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 13 artiklan mukaan "unioni ja jäsenvaltiot ottavat eläinten, jotka ovat tuntevia olentoja, hyvinvoinnin vaatimukset täysimääräisesti huomioon kunnioittaen samalla erityisesti uskonnollisiin rituaaleihin, kulttuuriperinteeseen ja alueelliseen perintöön liittyviä jäsenvaltioiden lakeja ja hallinnollisia määräyksiä sekä tapoja". Sopimuksen 13 artikla on perussopimuksen tasoinen lähtökohta eläinten hyvinvoinnille ja suojelulle unionin lainsäädäntö- ja muussa toiminnassa sekä EU-oikeuden soveltamisalaa kuuluvassa jäsenvaltioiden toiminnassa, kuten unionin lainsäädännön kansallisessa täytäntöönpanossa.

Esitys ei olennaisella tavalla heikentäisi sikojen hyvinvointia kun otetaan huomioon, että vaikka porsaiden kastraatio on toimenpiteenä ilman kivunlievitystä hyvin kivulias, vuonna 2024 voimaan tulleen hyvinvointilain myötä kipulääkkeen käyttö tuli pakolliseksi kirurgisen kastraation yhteydessä ja 1.1.2027 alkaen tulehduskipulääkkeen lisäksi on aina käytettävä myös paikallisuudutusta.

Esityksessä on kyse eläinten hyvinvoinnin edistämistavoitteen ja perustuslain 18 §:n mukaisen elinkeinovapauden yhteensovittamisesta. Mainitun pykälän mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Sikojen kirurgisen kastraation kiellon peruminen merkitsisi sellaisen elinkeinovapauden rajoituksen

poistamista, josta aiheutuisi lihateollisuudelle erittäin merkittäviä kustannuksia. Lisäksi perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 106/2022 vp) todennut, että vaikka elinkeinonharjoittamiseen liittyvät näkökohdat voivat sinänsä perustella siirtymäaikoja silloin, kun laissa asetetaan merkittävästi nykyisiä ankarampia velvoitteita eläinten kohtelulle, hyvin pitkiä siirtymäaikoja ei voida pitää aivan asianmukaisina. Esitys merkitsisi siirtymäaikaa koskevan säännöksen kumoamista.

Lääkitsemislain 17 §:n nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävät seikat ovat lähinnä teknisluonteisia, joilla ei ole laajaa poliittista tai yhteiskunnallista merkitystä. Ministeriön asetuksella voitaisiin jatkossa antaa tarkempia säännöksiä myös lääkitsemissuunnitelman sisällöstä ja säilytysajasta. Kun otetaan huomioon asetuksella säänneltävien asioiden luonne, ministeriön asetusta on pidettävä asianmukaisena säädöstasona.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

*Ponsi*

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

**1.**

**Laki**

**eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 126 § sekä  
*muutetaan* 118 § seuraavasti:

118 §

*Valtion kunnille maksama korvaus*

Eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 22 §:ssä säädetään kunnan oikeudesta saada valtion varoista korvaus tässä laissa kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien suorittamisesta. Mainitun pykälän 1 momenttia sovelletaan myös kunnan järjestämisvastuulle tämän lain 7 §:n 3 momentissa säädettyihin eläinlääkärin tehtäviin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

## 2.

### **Laki**

#### **eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 17 § seuraavasti:

#### 17 §

##### *Muu lääkkeiden luovutus*

Edellä 15 ja 16 §:ssä säädetyistä poiketen eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri saa luovuttaa turkiseläinten, kalojen ja siipikarjan omistajalle tai haltijalle näille eläimille annettavaksi immunologisia eläinlääkevalmisteita sairauden ennaltaehkäisemistä varten. Lisäksi eläinlääkäri saa luovuttaa lääkkeitä turkiseläinten omistajalle tai haltijalle näiden eläinten sairauksien tai niiden oireiden hoidon varalle. Edellytyksenä luovutukselle on, että eläinlääkäri käy tarkastamassa eläinten terveydentilan säännöllisesti, laatii terveydenhuoltosuunnitelman ja suunnitelman immunologisten ja muiden eläinlääkevalmisteiden käytöstä eläinten pitopaikassa sekä varmistuu siitä, että eläimen omistajalla tai haltijalla on riittävät taidot ja kyvyt tunnistaa lääkitystarpeet, käsitellä lääkkeitä ja antaa lääkkeitä eläimelle.

Edellä 15 ja 16 §:ssä säädetyistä poiketen eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri saa luovuttaa porsaan omistajalle tai haltijalle porsaan kirurgiseen kastraatioon tarkoitettua injektoitavaa paikallispuudutusainetta. Edellytyksenä luovuttamiselle on, että eläinlääkäri varmistuu siitä, että porsaan omistajalla tai haltijalla tai tämän nimeämällä henkilöllä on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön mukainen oikeus paikallispuudutuksen suorittamiseen. Lisäksi edellytyksenä luovutukselle on, että eläinlääkäri tarkistaa lääkitsemissuunnitelman sekä varmistuu siitä, että eläimen omistajalla tai haltijalla on riittävät taidot ja kyvyt tunnistaa lääkitystarpeet sekä käsitellä lääkkeitä. Eläinlääkäri saa luovuttaa paikallispuudutusainetta kerrallaan enintään seuraavan neljän kuukauden tarpeeseen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitetun lääkkeiden luovutuksen ja luovutettujen lääkkeiden käytön ehdoista ja rajoituksista, eläinlääkärin käynneistä eläinten pitopaikassa, luovutettavien lääkkeiden valikoimasta ja määrästä sekä lääkitsemissuunnitelmasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 19.3.2026

**Pääministeri**

**Petteri Orpo**

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

1.

## Laki

### eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
kumotaan eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 126 § sekä  
muutetaan 118 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

118 §

118 §

*Valtion kunnille maksama korvaus*

*Valtion kunnille maksama korvaus*

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:ssä säädetään kunnan oikeudesta saada valtion varoista korvaus tämän lain mukaan kunnaneläinlääkärille kuuluvien tehtävien suorittamisesta.

Eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 22 §:ssä säädetään kunnan oikeudesta saada valtion varoista korvaus tässä laissa kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien suorittamisesta. Mainitun pykälän 1 momenttia sovelletaan myös kunnan järjestämisvastuulle tämän lain 7 §:n 3 momentissa säädettyihin eläinlääkärin tehtäviin.

126 §

(kumotaan)

#### ***Tuotantoeläimenä pidettävän sian kastraatiota koskeva siirtymäsäännös***

*Sen estämättä, mitä 15 §:n 2 momentin 4 kohdassa säädetään, tuotantoeläimenä pidettävää sikaa ei saa kastroida kirurgisesti. Kieltoa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2035.*

\_\_\_\_\_  
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta  
20 .  
\_\_\_\_\_

## 2.

### Laki

#### eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 17 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

#### 17 §

##### *Muu lääkkeiden luovutus*

Edellä 15 ja 16 §:ssä säädetystä poiketen eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri saa luovuttaa turkiseläinten, kalojen ja siipikarjan omistajalle tai haltijalle näille eläimille annettavaksi immunologisia eläinlääkevalmisteita sairauden ennaltaehkäisemistä varten. Lisäksi eläinlääkäri saa luovuttaa lääkkeitä turkiseläinten omistajalle tai haltijalle näiden eläinten sairauksien tai niiden oireiden hoidon varalle. Edellytyksenä luovutukselle on, että eläinlääkäri käy tarkastamassa eläinten terveydentilan säännöllisesti, laatii terveydenhuoltosuunnitelman ja suunnitelman immunologisten ja muiden eläinlääkevalmisteiden käytöstä eläinten pitopaikassa sekä varmistuu siitä, että eläimen omistajalla tai haltijalla on riittävät taidot ja kyvyt tunnistaa lääkitystarpeet, käsitellä lääkkeitä ja antaa lääkkeitä eläimelle.

#### 17 §

##### *Muu lääkkeiden luovutus*

Edellä 15 ja 16 §:ssä säädetystä poiketen eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri saa luovuttaa turkiseläinten, kalojen ja siipikarjan omistajalle tai haltijalle näille eläimille annettavaksi immunologisia eläinlääkevalmisteita sairauden ennaltaehkäisemistä varten. Lisäksi eläinlääkäri saa luovuttaa lääkkeitä turkiseläinten omistajalle tai haltijalle näiden eläinten sairauksien tai niiden oireiden hoidon varalle. Edellytyksenä luovutukselle on, että eläinlääkäri käy tarkastamassa eläinten terveydentilan säännöllisesti, laatii terveydenhuoltosuunnitelman ja suunnitelman immunologisten ja muiden eläinlääkevalmisteiden käytöstä eläinten pitopaikassa sekä varmistuu siitä, että eläimen omistajalla tai haltijalla on riittävät taidot ja kyvyt tunnistaa lääkitystarpeet, käsitellä lääkkeitä ja antaa lääkkeitä eläimelle.

*Edellä 15 ja 16 §:ssä säädetystä poiketen eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri saa luovuttaa porsaan omistajalle tai haltijalle porsaan kirurgiseen kastraatioon tarkoitettua injektoitavaa paikallispuudutusainetta. Edellytyksenä luovuttamiselle on, että eläinlääkäri varmistuu siitä, että porsaan omistajalla tai haltijalla tai tämän nimeämällä henkilöllä on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön mukainen oikeus paikallispuudutuksen*

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetun lääkkeiden luovutuksen ja luovutettujen lääkkeiden käytön ehdoista ja rajoituksista, eläinlääkärin käynneistä eläinten pitopaikassa sekä luovutettavien lääkkeiden valikoimasta ja määrästä.

suorittamiseen. Lisäksi edellytyksenä luovutukselle on, että eläinlääkäri tarkistaa lääkitsemissuunnitelman sekä varmistuu siitä, että eläimen omistajalla tai haltijalla on riittävät taidot ja kyvyt tunnistaa lääkitystarpeet sekä käsitellä lääkkeitä. Eläinlääkäri saa luovuttaa paikallispuudutusainetta kerrallaan enintään seuraavan neljän kuukauden tarpeeseen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitetun lääkkeiden luovutuksen ja luovutettujen lääkkeiden käytön ehdoista ja rajoituksista, eläinlääkärin käynneistä eläinten pitopaikassa, luovutettavien lääkkeiden valikoimasta ja määrästä sekä lääkitsemissuunnitelmasta.

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .*

---